

Maska, letnik XVI, št. 5-6 (70/71), poletje-jesen 2001

Amelia Kraigher & Matej Bogataj: POGOVORI Z IGRALCI

Maska: V Kranju si zaposlena sedmo leto, a svoj veliki debut si doživela v SLG Celje.

Darja: V Celju sem se zaposlila takoj po končani akademiji kot prejemnica njihove štipendije. Svoje prve celjske vloge sem ustvarila še za časa študija, v *Beraški operi*, *Krvavi svatbi* v režiji Barbare Hieng, kjer sem nastopila kot Nevesta - to so bile moje prve večje vloge. Celjsko štipendijo sem preprosto morala odslužiti in takrat mi je to gledališče tudi takoj ponudilo večje vloge. Kot gostja pa sem takrat hkrati nastopala še v ljubljanski Drami in v Mestnem gledališču. A tisto leto je bilo zame zelo naporno, zato sem v naslednjih sezonah ostala samo tam, kjer so me najbolj hoteli - v Celju. Eden mojih celjskih vrhuncev je bila zagotovo vloga Neznanke v Pirandellovem *Kot me ti hočeš* v režiji Janeza Pipana.

Maska: Po nekaj odmevnih vlogah v Odrski utvari, Kot me ti hočeš, Kaj pa Leonardo? so te počastili s Severjevo nagrado in Srebrnim celjskim grbom. Kako se je zgodilo, da si se potem zaposlila v Prešernovem gledališču?

Darja: To je bil logističen problem. Temu so botrovali predvsem osebni razlogi, ker sem kot Ljubljanka živela v Ljubljani in se vsak dan vozila v Celje, kar je bila velika izguba časa. V Kranju so mi kmalu potem ponudili vlogo v Smoletovih *Zlatih čeveljčkih* v režiji Matjaža Zupančiča in takratni umetniški vodja Matija Logar mi je potem ponudil službo, ki se mi je po sedmih letih v Celju zazdela dobrodošla.

Maska: Igralstvo je zahteven poklic, ki pogosto ne dopušča nekega "normalnega" življenja, delo in prosti čas se pogosto mešata. Kaj je ti pravzaprav pomeni biti igralka?

Darja: Morda bom zvenela patetično: to je poslanstvo, način življenja, izražanja, raziskovanje, samospoznavanje. Vendar mi je z leti postajalo vse pomembnejše tudi negledališko življenje, moja intima, ki je še vedno globoko povezana z gledališčem.

Maska: Če je igra način, na katerega igravec reflektira tudi svoje lastno življenje. Kako se najdevaš v različnih vlogah na odru? Na kakšen način jih iščeš?

Darja: To je odvisno od nešteti dejavnikov, ki jih krona režiser. K dobri predstavi ogromno prispeva dober dramski tekst, dobro napisane vloge, ne glede na to, ali so manjše ali večje. Rada imam vloge, ki živijo, težko jih je umetno oživljati na odru, če take niso že v izhodišču.

Maska: Ali kot igralka lahko verjameš vsakemu režiserju?

Darja: Nujno je, da vnaprej verjamem v režiserja in v predstavo, ki nastaja. Seveda se med delom lahko dogajajo stvari, s katerimi se kot igralka nikakor ne morem strinjati, pa se še vedno prepričujem in delam v dobro ekipe in predstave v celoti.

Maska: Tvoja vloga Mame v Kako sem se naučila voziti je postarana psihadeliča in "odštekana" ženska, ki živi neko popolnoma drugo življenje kot ga ti sama. Kako si se lotila konkretno te vloge, tudi glede na to, da še nisi nikoli spila pol litra viskija v enem

popoldnevu in recimo hkrati pokadila dve škatli cigaret?

Darja: Tako radikalne izkušnje res nimam, vendar sem že bila v stiku s takšnimi ljudmi. Verjamem, da sploh ni nujno in ne potrebno, da mora igralec izkusiti vse vloge, ki jih igra na odru, tudi na svoji koži. Kam bi pa prišli!? Bi morala ubijati, da bi bila potem prepričljiva Lady Macbeth? Moja pot je torej ta, da ko delam na neki vlogi, se poskušam spomniti in misliti na žive ljudi, junake iz filmov, knjig, časopisov. Predstavljam si vzdušje, okoliščine, ki lahko privedejo do tako ekstremnih situacij. Potem iščem tega konkretnega (anti)junaka v sebi. Ker en droben delček njega nosimo v sebi čisto vsi, in se poskušam vživeti vanj.

Maska: Kaj ti je bližje: bolj stilizirane vloge kot je bila Mama v Kako sem se naučila voziti in še bolj nazorno Šternfeldovka v Županovi Micki ali Nevesta v Krvavi svatbi, ki zahteva igranje emocij in strasti?

Darja: Emocije in strasti. Pa čeprav zatajevane. Neverjetno dobro sem se počutila kot Sonja v *Stričku Vanji*. Blizu mi je njena toplina. Takšne junake lažje najdem v sebi. Za Mamo in Šternfeldovko sem morala poiskati mnogo več materiala, ki sem ga lahko kazala navzven. Pri Sonji sem se - obratno - obrnila navznoter, vase. Vendar so me v vseh treh primerih vodili odlični režiserji: Koležnikova, Taufer in Korun, ki natančno vedo, kdaj vloga zares zaživi.

Maska: Bi igrala v predstavah, ki ne temeljijo na dramskem tekstu?

Darja: S takšnim tipom teatra sem se po naključju srečala na akademiji, ko sem vskočila v Živadinovo *Marijo Nablocko*, bila sem zraven, sicer ne v času nastajanja predstave, ampak potem, pri postprodukciji, in moram reči, da sem takrat neizmerno uživala. Pot, ki sem si jo kasneje izbrala, pa me je vodila v dramsko gledališče.

Maska: Igrala si v Genetovih Služkinjah. Tekst temelji na principu konfrontacije dveh karakterjev. To je dobra predstava za vprašanje: kaj igralcu pomeni, kaj mu predstavlja soigralec?

Darja: Poleg teksta in režiserja je to tretji bistveni element. Vse troje mora biti globoko prepleteno, gre za dopolnjevanje, reagente kot v kemiji. Samo kadar ti soigralec vrača energijo, lahko prizor polno zaživi. Na odru nisi nikoli sam. Še pri monologu, monodrami ne. Takrat je ta drugi publika. V Kranju se težko zgodi prava ansambelska igra, ker nas je tako zelo malo. Zato so naše predstave predvsem komorne, ki pa imajo spet svojo prednost, ponujajo večjo intimo. Vendar pogrešam predstave z večjim številom nastopajočih, to prepletanje dvajset različnih energij, ki vse delajo za eno samo stvar: v dobro predstave. In to sem izkusila v Celju. Tako v manjših kot večjih vlogah. Šele tam spoznaš občutek, kaj pomeni "nositi predstavo" in tega sem se takrat učila od starejših Janeza Bermeža, Ljerke Belak, Milade Kalezić, Petra Boštjančiča, Anice Kumer. V Kranju smo za to veliko izkušnjo prikrajšani, predstave rešujemo z gosti, kar pa se ne posreči vedno, ker se premalo poznamo. Tudi zato mi je *Striček Vanja* še posebej ljub: s Šugmanom, Borisom Ostanom, Ivanko Mežan smo se neverjetno dobro "ujeli". Predstava je bila narejena do najmanjšega detajla. Spominjam se gostovanja na Borštnikovem srečanju in občutka neverjetne igralske vznesenosti, ki je zelo zelo redek.

Maska: Kdaj in kako igralec ve, da je naredil dobro vlogo?

Darja: To so redki trenutki, ko začutiš, da si popolnoma "prestavljen", ko te nič več ne more

zmotiti, ne kustum, ničesar, ko živiš samo še za oder.

Maska: Koliko lahko kostum podpira igralca?

Darja: Zelo. Sploh žensko. Stilni kostumi so seveda svoja zgodba, vendar pa kostumi, ki navadno pridejo v zadnji fazi dela, dajo vlogi močno piko na i. Obleka sicer še ne naredi človeka, a ga močno označi. Kostum je znak. Vse, kar je, kar stoji na odru, je znak in nekaj pomeni. Dober kostumograf "izvoha" značaj dramskega lika in če se v njegovih kreacijah igralec tudi udobno počuti, to veliko pripomore k predstavi.

Maska: Gledališka magija privlači tudi zaradi tega, ker ni predstave, ki bi bila enaka predstavi, kot pravimo. Od česa je odvisno, da je ena ponovitev bolj uspešna od druge?

Darja: Od najrazličnejših faktorjev, vendar pa mislim, da še najbolj od publike. Zanjho pravzaprav počnemo vse to, kar počnemo.